

90

MAASEUDUN PUOLESTA

Kirjoituksia Maaseudun Tulevaisuuden
yhdeksältä vuosikymmeneltä

Toimittanut Pekka Laaksonen

MAAHENKI

Maaseudun Puolesta

Maaseudun Puolesta

Kirjoituksia Maaseudun Tulevaisuuden
yhdeksältä vuosikymmeneltä

Toimittanut Pekka Laaksonen

MAAHENKI

Sisällys

Alkusanat 6

Lukijalle 7

1916–1919

Viikkolehti maaseudun olojen ja maalaisvistyksen kehittämiseksi • Miksi tulevaisuuden tulee kuulua maaseudullekin • Maataviljelevän väestön järjestäytymisen ja yhteenliittymisen välttämättömyydestä • Mihin perustuu separaattorin toiminta? • Myrskyn jälkeen • Kansalaissodan syitä • Yhteiskunnan kaupunkilaistuminen, maalaiskulttuurin mahdollisuudet

9

1920–1929

Brysselin konferenssi ja Suomen voikauppa • Maanviljelysparaadeja Neuvosto-Venäjällä • Kalamiehiä Petsamoon • Siperiassa ei ole viljaa • Maaseutu ja elävät kuvat • Ovatko Fordson-traktorit hengenvaarallisia? • Keskustelua kirjallisuudesta • Heinänteko • Kirjeitä Suomen talonpojille • Pirtulaivat palaavat • Kotiseutu – isänmaa • Naiset maataloustuottajina • Mussolini puhuu maanviljelijöille • Lauantaisauna • Me ennen ja nyt • Maalaiskulttuuri • Kauhistus

21

1930–1939

Me ennen ja nyt • Talonpoikaismarssiin osallistui 12 000 miestä • Mitenkä muualla maitopropagandaa tehdään • Bacon – mitä se on suomeksi? • Vararikkoasioista • Kansallispelejä on kansakunnan kasvattaja • Hevoshuujareista • Maahengen temppeli Harjavallassa • Isäntä Kallio • Maatalouden sotatataloudellinen valmius • Vuosien vaihtuessa

41

1940–1949

Karjalan maanviljelijäin asia • Piispa Aleksii Lehtosen vetoamus • Uusmaalaiset talkoot • Presidentti ja hallitus maaottelumarssilla • Kirjallisuutemme näköaloja • Suomen Marsalkan tervehdys maanviljelijäväestölle • Akateemiset tyyppikilpailut onnistuivat yli odotusten • Professori A. I. Virtanen polveutuu hämäläisestä talonpoikaissuvusta • Jääkiekko – maaseudun tulevaisuuden peli

59

1950–1959

Jäätelön kulutus lisää maidon menekkiä • Leikkuukoneen keksijä • Hevonen häviämässä Helsingistä • Kotimainen elokuva pystyy kansainvälistäkin luokkaa oleviin saavutuksiin • Väinö Linnan Käkisaaren tilalla • Urho Kekkosen, savupirtin poika • Muisteluksia Aleksis Kiven viimeisestä elinvuodesta

73

1960–1969

Juho Jänneksen elämäntyön varrelta • Maito aseena alkoholia vastaan • Suomalaisen talonpoikauskulttuurin syvimmästä olemuksesta • Kiihtelysvaara saa seuraajia • Talonpoikaisten perinteen kohtalo • Rantasalmen piippumestari • Vanhetessa • Miten muinoin nälkää torjuttiin • Onko nuoren maanviljelijän pakko ihastua myyjättäreeseen tai jäädä vanhaksipojaksi?

89

1970–1979

Urho Kekkosen ja maatalous • Klupuriin kolmijakoistahti • Huidunperän kyläyhteisö elänyt lehdessämme 21 vuotta • Vanhoista asiakirjoista ja professori Jutikkalan puheista • Nurmi • Maaseutu ja kahelit • Isän kamarin lehtikoukussa • Vaiherikas taival pienviljelymme historiaa • Traktori vastaa kahtakymmentä hevosta

107

1980–1989

Riekonpyynti Lapissa vielä elinkeino • Vanhat tavat näkyvät ruokakulttuurissamme • Maaseudun elämänmuoto suomalaisuuden perusta • Tuhannet etsivät kumppania kirjekerhosta • Maaseudun näikä vauhditti osuustoiminnan syntyä • Talontyttäret.

125

1990–1999

Myydäänkö itsenäisyys hernerokasta? • Viimeinen tervehdys Hankkijalle • Historiallisen valinnan jälkeen • Kaupunkilaisuus ja EU-myönteisyys tuottavat viljelijävastaisia asenteita • Maa- ja metsätalouden ongelmat avoimessa markkinataloudessa • Ajatusharjoja on hyvä nujuuttaa • Mielenosoitus eduskuntatalon edessä

137

2000–2006

Lisää zetorivoimaa Helsinkiin! • Veikko Huovinen kaipaa metsiin vanhan ajan työmiestä • Puretaanko yhteinen maatalouspolitiikka • Talonpoikaisuuden ristiriidoista pitää keskustella • Uustalonpoika Persson

149

Henkilöhakemisto

157

Päätoimittajat

158

Alkusanat

Maaseudun Tulevaisuus perustettiin 1916 maaseudun talous- ja kulttuurilehdeksi. Se luotiin edistämään suomalaisen maaseudun hyvinvointia, suomalaisuusaatetta ja kansanvaltaa.

Sivistys ja valistus sekä usko vapaan talonpojan mahdollisuuksiin vapaassa maassa olivat Maaseudun Tulevaisuuden henkisiä lähtökohtia. Yhdeksi tärkeäksi tehtäväkseen lehti otti edistää osuustoimintaa, jonka avulla voitiin maaseudun väelle luoda yhteistä markkinavoimaa.

Maaseudun Tulevaisuus oli alusta alkaen kolmannen tien kulkija. Sen huolenaiheina olivat yhtä lailla puutavarayhtiöiden liiallinen vallankäyttö ja omistuksen keskittyminen kuin hiipivä sosialismi, joka merkitsi uhkaa itsenäiselle talonpoikaistolle.

Maaseudun Tulevaisuus on seurannut yhdeksän vuosikymmentä maaseudun elämää. Lehti on ainoana valtakunnallisena tiedotusvälineenä tuonut tänä aikana lukijoiden tietoisuuteen maaseudun ihmisten ja elinkeinojen näkökulman.

Kun Suomi on muuttunut, myös Maaseudun Tulevaisuus on muuttunut. Lehden uutisten ja kannanottojen painopisteinä ovat vaihdelleet milloin sivistysvaltion kehittäminen tai maailmanpolitiikan uutiset, milloin tuottajajärjestön omien tavoitteiden esittely, tai sotien taloudelliset seuraukset, milloin jälleenrakennus tai Suomen EU-jäsenyys.

Maaseudun Tulevaisuus on osa suomalaista maaseutua. Se on myös osa suomalaisen maaseudun menestystä.

Tänä päivänä maaseutu on kokemassa uutta nousuaan. Maaseudulla on jälleen tulevaisuus edessään. Siellä on myös Maaseudun Tulevaisuus, 90-vuotias sanomalehti, Suomen suurin erikoissanomalehti.

Professori Pekka Laaksonen avustajineen on tehnyt mittavan työn kootessaan tähän kirjaan paloja Maaseudun Tulevaisuuden yhdeksältä vuosikymmeneltä. Hänelle parhaat kiitokset hienosta työstä, joka johdattaa lukijan läpi Suomen itsenäisyyden vaiheiden alusta tähän päivään asti.

*Lauri Kontro
päätoimittaja*

Lukijalle

Maaseudun Tulevaisuudella on ollut ainutlaatuinen asema suomalaisen lehdistön historiassa. Maaseudun asioiden ja aatteiden ajajana, sen ilmiöiden ja elämäntapojen kuvastajana se on vailla kilpailijaa. Lehti on säilyttänyt asemansa maaseudun suurten muutosten keskellä, samalla myös tarpeen mukaan muuttuen. Maaseudun väestö on aina kokenut lehden omakseen.

Lehden syntysanojen lausujan professori Hannes Gebhardin (1864–1933) ajatus oli, että Suomeen oli perustettava lehti, joka sivistysharrastusten ohella levittäisi myös talouspoliittista valistusta maatalousväestön keskuuteen. Käytännöllisenä syynä oli osuustoiminta-ajatuksen synnyttämä tarve saada työhön mukaan valistuneita talonpoikia. Ensimmäiset näytenumerot ilmestyivät syksyllä 1916. Toimituksen osoitteeksi tuli Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, kansallisten kulttuurihankkeiden työssija. Tohtori A. A. Koskenjaakko, ensimmäinen päätoimittaja, oli suomalaisen kansanviisauden, sananlaskujen tutkija.

Lehden alkuvaiheet eivät kuitenkaan olleet helppoja. Sillä oli aika raskas taustaorganisaatio, sen käytännöllisestä ja kulttuuripoliittisesta linjasta kiisteltiin, levikki ei noussut toivotulle tasolle, ilmoitustulot jäivät vähäisiksi, päätoimittajat vaihtuivat. Tässä vaiheessa vastaperustettu Maataloustuottajain Keskusliitto tuli avuksi ja näin se sai Maaseudun Tulevaisuudesta itseään vanhemman äänenkannattajan vuonna 1920.

Ratkaisu tuskin oli pettymys lehden perustajille, jotka suurelta osin olivat myös uuden tuottajajärjestön taustalla. Lehden sisältö ja muoto kyllä muuttuivat. Maatalouden käytännön kysymykset ja uutiset tulivat nyt kulttuuria käsittelevien artikkeleiden rinnalle. Talous vakiintui. Aikakauslehtimuodosta luovuttiin ja Maaseudun Tulevaisuudesta tuli seitsemänpalstainen sanomalehti muiden pääkaupunkilehtien malliin.

Vuonna 1921 toimitus siirtyi pysyvästi kotinsa Simonkadulle uuteen Maalais-ten Yhteistoimintataloon, sen seitsemänteen kerrokseen. Naapureiksi tulivat MTK:n toimisto ja Maanviljelijäin Klubi. Lehden tunnuksiksi valittiin kukko, joka tuli tutuksi kaupunkilaisille Maalaistentalon katolle pystytetystä valomainoksesta. Lehestä kehkeytyi nyt selkeästi maaseudun erikoissanomalehti, viljelijäväestön taloudellinen ja ammatillinen julkaisu. Lehti alkoi ilmestyä kolme kertaa viikossa nykyiseen tapaan.

Levikin kasvattamiseksi perustettiin asiamiesverkosto ja sille oma asiamieslehti. Levikin kasvu olikin nousujohteista pula- ja sotavuosien pieniä notkahduksia lukuunottamatta. Huippu saavutettiin 1966, jolloin tilaajia oli 166 000. Sen jälkeen luvut ovat laskeneet, mutta edelleen Maaseudun Tulevaisuus on yksi suurimmista lehdistämme. Sen levikki on 82 000 ja lukijoita 300 000.

Lehdellä on ollut kahdeksan päätoimittajaa, nimekäs toimittajakunta ja alusta asti myös huippuluokan avustajia. Kirjailija Jalmari Finne (1874–1938) kirjoitti kymmenen vuoden ajan joka lauantai Me ennen ja nyt -pakinasarjaansa erinomaisia kuvauksia suomalaisen talonpoikaiskulttuurin vaiheista. Mika Waltari (1909–1979) julkaisi useita kiinnostavia artikkeleita, jopa alkuluonnoksen Sinuhesta vuonna 1935. Hän kirjoitti yli 600 kirjallisuusarvostelua. Professori Lauri "Tahko" Pihkala (1888–1981) julkaisi loistokkaita urheilupakinoitaan Maaseudun Tulevaisuudessa lähes neljänkymmenen vuoden ajan.

Hannan Heikin eli opetusneuvos Urho Kittilän (1919–1977) pakinat Huidunperän kyläkunnan tapahtumista olivat sodan jälkeen suosittua luettavaa. Lukijat tunsivat Huidunperän pakinasarjan omakseen, siinä kuvattiin heidän oman elämänsä asioita ja ongelmia. Suosittu pakinoitsija oli myös lehden toimitukseen kuulunut maisteri Maili Laitinen (1920–1958) eli nimimerkki Marjatta. Maaseudun Tulevaisuuden Viikkoliitteessä (1949–1973) lukijoille tarjottiin maaseutukulttuuria käsitteleviä artikkeleita ja kymmeniä henkilökuvia suomalaisista tiedemiehistä. Ainutlaatuista on ollut Maaseudun Tulevaisuuden tapa julkaista jatkoromaaneja. Ensimmäinen alkoi ilmestyä jo vuonna 1922. Lehden henkilökohtaisten uutisten palsta oli suosittua luettavaa. Tohtori Onni Koskikallio, joka toimi päätoimittajana 30 vuotta, muisteli, miten sensuuripäällikkö oli sodan aikana vaatinut, että naimailmoituksissa ei saisi käyttää nimimerkkejä vakolijoiden takia. Muuten lehti lakkautetaan.

On ollut jännittävää ja opettavaista tutkia Maaseudun Tulevaisuuden vuosikertoja ja poimia nykylukijan pohdittavaksi tavalla tai toisella merkittäviä kirjoituksia yhdeksän vuosikymmenen ajalta. Vaihtoehtoista ei ole ollut pulaa. Kirjoitukset heijastelevat kukin lajinsa mukaan oman aikansa henkeä, mutta samalla etenkin aatteelliset kirjoitukset tuntuvat käyvän keskustelua läpi vuosikymmenten. Ehkä tämän tapaisen kirjan muuan viehätys piilee tässä. Vanhoista teksteistä löytyy paitsi toteutumattomia toiveita myös monia toteutuneita tai uudelleen ajankohtaisia asioita.

Tähän teokseen valitut kirjoitukset valottavat maaseudun menneisyyttä ja tulevaisuutta monelta kannalta. Niissä käsitellään käytännön maatalousasioita, aatetta ja politiikkaa, unohtuneita tapahtumia ja ongelmia, merkkihenkilöitä, muisteluksia lehden vaiheista ja etenkin kulttuuria eri muodoissaan urheilua unohtamatta. Monista kirjoituksista välittyy raikas ja tulevaisuudenuskoinen kuva 1900-luvun maaseudusta. Jotkut artikkelit huokuvat nostalgiaa ja ajan patinaa. Kaiken tämän tietäminen ja tunteminen on sitä henkistä pääomaa, jonka perustalle suomalaisen maaseudun tulevaisuuskin vääjäämättä rakentuu. Toivon, että tällä juhla-kirjalla on merkitystä tässäkin mielessä.

Kiitän suomalaisen maaseutukulttuurin erinomaista tuntijaa maisteri Pekka Allostaa avusta sekä aineiston etsinnässä että toimitustyössä. Kiitokset ahkerasta aineiston etsinnästä myös maisteri Petri Kettuselle. Lehden johtoa ja kustantajaa kiitän miellyttävästä yhteistyöstä – satavuotishistoriaa jo odottaen.

Pekka Laaksonen

1.10.1916

Miksi tulevaisuuden tulee kuulua maaseudullekin?

Yleismaailmallinen kehitys on viimeksi kuluneiden vuosikymmenien aikana rientänyt sellaisella vauhdilla eteenpäin, että vain verrattain harvat henkilöt eri maissa ovat vakavasti kiinnittäneet huomiota niin hyvin sen kokonaisilmiöihin kuin yleiseen suuntaan. Useimmista, jotka edes lainkaan ovat tulleet havainneeksi joitakin piirteitä tästä huiman nopeasta kehityksestä, on helposti tuntunut siltä kuin oikean yleiskäsityksen saaminen siitä olisi suorastaan mahdoton. Vasta silloin kun kehityksen suunta saa kouraantuntuvia vahinkoja aikaan, osataan varmasti päätellä, ettei ainaakaan sellaisessa tapauksessa olla oikealla tiellä. Mutta on lukemattomia toisia tapauksia, joissa ei päästä yhtä helposti selville onko kehitys käynyt edulliseen vaiko vahingolliseen suuntaan.

Eräs kaikkein eniten pohdittuista tällaisista pulmista on ollut suuri kysymys, miten on arvoisteltava sitä yhä varmemmin ilmevä kaupunkilaistumista, mikä on päässyt vallalle kaikkien sivistyskansojen uusimmassa kehityksessä. Toisista se on ollut aivan luonnollinen ja edullinen seuraus teollisuuden ja kaupan valtavasta elpymisestä, sillä suurista teollisuuskeskuksista maaseudullakin kasvaa nopeasti kaupungeja. Toisten vakaumus käy päinvastaiseen suuntaan. Myönnetään tietysti, ettei mikään kansa voi estää kotoisen teollisuuden nousua eikä se edes saa sitä tehdä, sillä siinä tapauksessa tulevat ulkomaalaiset yrittäjät ja ottavat haltuunsa ne maan tuotantolähteet, joista voidaan kehittää teollisuutta. Mutta silti ei saada laskea maalaisoloja ja maaseutuväestön elinoloja siitä kärsimään, vaan niidenkin kehitysmahdollisuus on koko yhteiskunnan hyväksi turvattava.

Meillä Suomessa nämä vastakkaiset käsitukset alkavat myös kehityksen omasta pakosta tulla päivä päivältä yhä jyrkempään ristiriitaan keskenään, ja tämän viikkolehden tehtäväksi

on sen vuoksi tullut puolustaa jälkimäistä katsantokantaa. Se tahtoo säilyttää suomalaiselle maaseudulle tulevaisuuden.

Mutta ehkä se tekeekin hukkatyötä? Ehkä kehitys on auttamattoman jyrkästi maalaisuuden säilymistä vastaan? Kuinka paljon onkaan kaikkina aikoina käytetty henkistä ja ruumiillista voimaa väärin päämäärien saavuttamiseksi! Kuuluuko maaseudun tulevaisuudesta huolehtiminen niihin?

Onneksi ei! Tarkastakaamme lyhyesti kysymystä sen syvimmältä kannalta, sillä myöskin maalaiskysymyksellä on oma yksinkertainen filosofiansa.

Eräs nykyhetken kaikkein kuuluisimpia filosofeja, ranskalainen Henri Bergson, lausuu osapuilleen näin: syvempi kuin etevinkään käsityksemme elämästä on elämä itse. Ja tähän voidaan lisätä: viisaampi kuin kaikki inhimilliset kehityksen ohjaajat on kehityksen oppaana elämä itse. Jos kehitys on sopu-soinnussa elämän omien tarkoituserien kanssa, niin se säilyttää ja edistää sellaista kehitystä. Mutta jos kehityksen tiet ovat toiset kuin elämän oma valtatie, niin käy sellainen kehitys perikatoansa kohti. Me nykyhetken kansat ja ihmiset elämme suurten sivistysraunioitten perustalla ja keskellä, sillä kaikkina

aikoina on kehitys pyrkinyt kulkemaan juuri noita omia uriaan, mutta tuloksena on ollut väärä kukoistus ja kansojen häviö. Alemmilla kehitystasteilla, jolloin ihmiset ja kansat ovat liikempänä luontoa, he aivan vaistomaisesti osaavat pitää kaiken tuotantonsa itse elämän säilyttämisen välikappaleena. Mutta sivistyselämän pahimpana kirouksena on räikeä poikkeus luonnollisesta suhteesta tuotannon ja elämän välillä. Elinkeinot nostetaankin elämän tarkoitukseksi ja elämä poljetaan palvelemaan asemaan. Taloudellinen ja henkinen tuotanto kohotetaan joka tavalla kansojen sivistyselämän korkeimmaksi mitta-

puuksi elämän hukkaamisen hinnalla. Kuinka monet yksilöt jopa kokonaiset kansat ovat jättäneet jälkeensä aineellista ja henkistä rikkautta vieraiden perittäväksi, muukalaisen nautittavaksi kaikkine etuineen, mutta ei elämää, sillä oma elämän tuotanto on uhrattu.

Elämän tuotanto? Niin, seuraavat sukupolvet. Rooma sortui kun siltä lakkasi oman sukupolven luominen ja tilalle otettiin rajantakaisten kansojen jäseniä. Italian keskiajan kaupunkien kukoistus ostettiin parissa vuosisadassa suurten, jalojen sukupolvien tuholla. Ja myöskin kaikkien nykyhetken kaupunkien sivistys ja hyvinvointi maksetaan kansojen parhaimman veren hinnalla.

Maaseudun tulevaisuus merkitsee Suomen kansan säilymistä, maaseudun rappeutuminen taas niiden olosuhteiden rappeutumista, mistä Suomen kansan luonnollinen elinvoima nousee määrältään suurimpana ja hermostoltaan terveimpänä. Jokainen oikea reformi siis, joka pidättää mahdollisimman suuren osan väestöä maaseudulla, huolehtii kansamme elinvoiman yleisestä lisäämisestä ja elvyttämisestä. Jokainen ponnistus, jolla maalaiselämä tehdään yleensä "elämisen arvoiseksi", merkitsee kansan ruumiillista ja henkistä terveydenhoitoa, sen koko hermostoelämän terästämistä.

Maaseudulle kuuluu siis tulevaisuus, ei minikään luokan tai puolueen tahdosta tai voimasta, vaan käsittämättömän syvän kehitysvoiman, elämän itsensä tahdosta. Hukkaan ei tee se työtä, joka kuuluu elämän kutsuvaan ääntä. Kansa, joka ei unhoita aineellisten pääomien ja henkisten sivistysarvojen luomisessa kaikkein

suurinta kehitysvoimaa, elämää itseään, sitä ei myöskään elämä unhoita, vaan säilyttää, nostaa, jalostaa sen omaksi ikuisuudekseen, miten sukupolvet vaihtuvatkin.

Tätä yksinkertaista filosofiaa ovat eri aikoina esittäneet kaikkien kansojen syvimmat ajattelijat, mutta turhaan. Ja meidänkin päivinämmä puhutaan kaikkialla parhaimmista taloudellisista saavutusmahdollisuuksista, henkisestä kulttuurista jos jonkinlaisesta, mutta unhoitetaan, että jokainen taloudellinen toimenpide, jokaisen kulttuurikeskuksen luominen on vasta silloin oikealla tiellä, kun sen kautta ei vähennetä tai suoraan tuhota elämän itsensä luomista.

Me suomalaiset pienenä kansan sirpaleena keskellä suuria kansoja voimme säilyä vasta silloin, kun arvioimme kaiken työmmä ikuisesti samalla elämän mitalla. Vieraille siirtyvät kootut pääomamme, vainiomme ja metsämme, ja meidän kielemmä kuolee, kansallishenki sammuu, jos toisten tuotantoalojen hyväksi uhraamme sen elämän tuotannon, joka yksin on maailmassa todellakin kansallisesti suomalaista. Sillä muutkin kansat voivat valmistaa maatalouden, teollisuuden, tieteen ja taiteen tuotteita, mutta vain me voimme luoda suomalaista kansanainesta; muut eivät sitä tee. Miten siis suunnittelemmekin kehityksen kulkua maassamme, miten luomme rikkauksia, niin aineellisia kuin henkisiä, elköämme tehkö sitä maaseudun ja siellä asuvan väestömmä kustannuksella, vaan antakaamme ennen kaikkea sille kuulua terveen tulevaisuuden, niin kansamme on varmasti oikealla elämän tiellä.

Rudolf Holsti

31.5.1917

Maataviljelevän väestön järjestäytymisen ja yhteenliittymisen välttämättömyydestä

Tätä ajatusta, maataviljelevän väestön järjestäytymisen ja yhteenliittymisen välttämättömyyttä, on tässä maassa voimakkaammin ja järjestelmällisesti ajettu aina vuodesta 1899 saakka, jolloin Pellervo-Seura perustettiin. Vaikka silloin juuri puhjennut Venäjän vallan sortopolitiikka oli saanut osan maamme sivistyneistä käsittämään tämän vält-

tämättömyyden, pidettiin sitä kuitenkin monella taholla maanviljelijäin omassa keskuudessa outona ja tarpeettomana. Ja nytkin on sen merkityksen käsittänyt vasta noin 50 000 yli 200 000:sta maan viljelijästä, ja nekin vain osittain. Tämä määrä on näet maanviljelijöitä liittynyt maamiessuuroihin ja lähes sama määrä osuusmeijereihin. Mutta nämäkin kuuluvat eri puoluei-

MTK:n toimihenkilöt vuonna 1923. MTK:n kuva-arkisto

siin ja vain osa heistä kuuluu osuuskassoihin ja osuuskappoihin, puhumattakaan muista yhteenliittymistä. Ja vielä pahempi on se seikka, että monet maanviljelijät ovat viime aikoihin saakka pysyneet yhteenliittymisaatteen vastustajina, ainakin salaisina, jolle juuri julkisina.

Tämä yhteenliittymisaatteen tärkeys on yleensä käsitetty helpommin aikoina, jolloin maatumme on ulkoapäin sorrettu. Mutta yhteenliittymisen on maatalonväestölle väestöllemme yhtä välttämätön, olkoon meidän maamme valtiollinen asema mikä tahansa ja olkoon tällä maalla millainen hallitus tahansa.

Tämä, niin uskallan toivoa, ymmärretään jo meidän maanviljelijäimme keskuudessa paremmin kuin ennen. Maaperää ovat yhteenliittymisaatteen kylvölle entistä pehmeämmäksi muokanneet sota ja siitä johtunut elintarvepula sekä sortohallituksen maataloutta sortava elintarvepolitiikka, jota sosialistimme innokkaasti kannattivat. Ja viime aikain merkit osoittavat, että maaperän pehmeäksi muokkaamista tulee varmasti vielä jatkumaan: maatyöväen lakot ja tasapitkän 8-tuntisen työajan järjettömät vaatimukset, yhä jatkuva elintarvepula ja sosialistien politiikka sen johdosta, heidän kunnallispolitiikkansa y.m.s. lupaaavat sitä. Ja muutoinkin tulee maanviljelijöillä

olemaan edessä kova aika, joka on omansa lisäämään heidän yhteenliittymishaluaan.

Voi pitää varmana että m.m. sellaiset tarveaineet kuin rauta (siis esim. koneet), sementti ja apulannat tulevat olemaan vaikeita saada ja kalliita, että miestyöväestä tulee olemaan puute ja sen palkat korkeita ja että verotaakka tulee nousemaan ennen kuulumattomiin. Ainoa keino, millä näitä ja muita vaikeuksia voidaan kestää ja lieventää, on järjestäytyminen ja yhteenliittymisen.

Suuri englantilainen ajattelija Ruskin on tämän ajatuksen opettanut seuraavin voimakain sanoin: Järjestäytyminen ja yhteistoiminta ovat kaikessa ja kaikkialla elämän ikuisia lakeja. Hajaantuminen ja kilpailu ovat ikuisesti ja kaikkialla kuoleman lakeja. Ja Ruskin ei suinkaan tällä tarkoita minkälaisia yhteenliittymisiä tahansa, vaan hän opettaa lisäksi: Maailman ensimmäinen ja korkein laki, samanarvoinen kuin elämä itse, on toistemme auttaminen. Hän tarkoittaa siis yhteenliittymistä toistemme auttamiseksi, siis osuustoimintaa, eikä toistemme nylkemiseksi. Ja tällaista oppia ei ole opettanut ainoastaan sellainen aatteen mies kuin Ruskin, vaan sitä ovat sivistysmaissa jo parin vuosikymmenen ajan erityisesti maanviljelijöille opettaneet maailman etevimmät

kansantaloustieteen tutkijat ja valtiomiehet ja eritoten maalaisolojen tuntijat ja niiden parannusta harrastavat. Ja nyt sitä jo opettavat edistyneimmät maanviljelijät itse sekä ulkomailla että meilläkin.

Lisäksi meillä sitä samaa opettavat – omalla tavallaan – sekä järjestynyt työväki, että teollisuusmaailma. Sillä ainoastaan järjestymisensä ja yhteenliittymisensä kautta on työväki meillä nyt päässyt valtiollisella alalla, Eduskunnassa ja maamme hallituksessa, määräävään asemaan. Muistan hyvin, kuinka eräs vasta kukistuneen sortovalan tärkein edustaja monta kertaa huomautti meille, jotka elintarvepolitiikassa koetimme esittää maataloustuotannon tarpeita, että työväki on Eduskunnassa enemmistönä ja että hallituksen piti ottaa se huomioon.

Ja mitä taas teollisuuteen tulee, niin tarvitsee siihen nähden vain muistuttaa parista esimerkistä. Kaikki tunnemme, miten järjestyneet nahkatehtailijat osasivat käyttää sotatilaa ja sortovaltaa ja sen käytyreitä hyväkseen, rikastuakseen suunnattomasti lyhyessä ajassa karjanomistajain ja kuluttajain kustannuksella. Kun mökkiäinen vei vasikannahkansa karvarille parkittavaksi, vaati tämä häneltä 9 markkaa tekopalkkaa, samalla kun hän myi valmiita vasikannahkoja 11:sta markasta. Ja nyt ovat nahkatehtailijat muodostaneet yhteisen osakeyhtiön muodossa renkaan, saadakseen pysyväiseksi viime aikain olotilan. Sillä tämän renkaan tarkoituksena on ruveta yhteisesti ostamaan karjanomistajilta nahkat ja yhteisesti myymään tehtaissa valmistetut vuodat ja siten painaa nahkojen hinnat alas ja pitää vuotien hinnat korkealla.

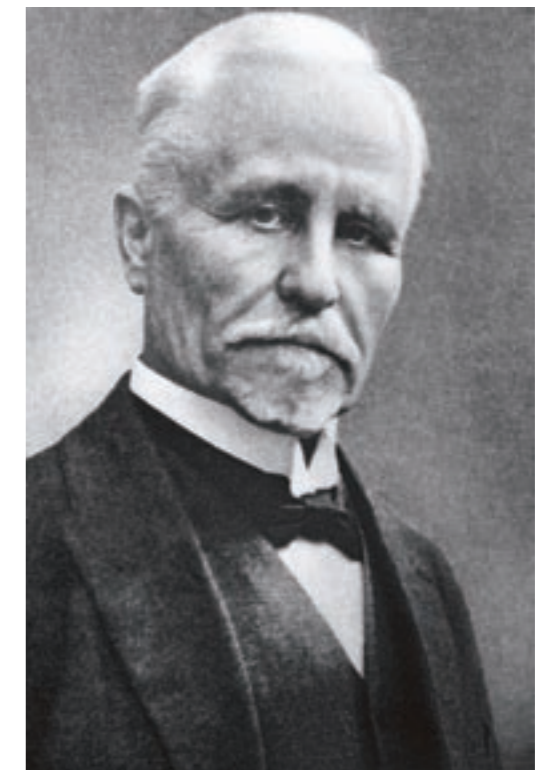
Samalla tavalla ovat paperitehtaat rengastuneet, nostaakseen paperinhinnat. Siitä on ollut seurauksena esim. se, että Pellervo-lehden paperi, joka ennen sotaa maksoi 21 000 markkaa vuodessa, maksaa tänä vuonna 78 000 mk. Se taas on vaikuttanut osaksi sen, että tämä lehti on tullut maanviljelijöille kalliimmaksi ja että sen leviämismäärän nousu on seisahtunut, mutta lisäksi vielä sen, että lehteä on täytyntä melkoisesti supistaa, niin että paljon hyviä kirjoituksia jää joka kuukausi julkaisematta. Tällaisia pimeitä seurauksia on siis ollut paperinhintojen suunnattomasta korotuksesta. Mitä tuloksia tästä korotuksesta on tullut kapitalisteille, se näkyy siitä, että erästäkin paperitehdasta taksoitettiin viime vuonna 130% vuosivoitosta ja että tuo

voitto oman tilinpäätöksensä mukaan oli lähes 60%, eli 17 miljoonaa mk.

Tällaisiin tuloksiin järjestyneet teollisuudenharjoittajat ovat voineet päästä. Ja me saamme olla varmat siitä, että tämä heidän yhteenliittymisensä kehitetään vielä paljoo voimakkaammaksi. On siis jo aika maanviljelijäinkin jos mieli turvata itselleen menestymismahdollisuutta ruveta järjestäytymään ja yhteenliittymään, paljoo johdonmukaisemmin, paljoo yleisemmin, paljoo etevämmin, siis sanalla sanoen paljoo voimakkaammin kuin tähän asti.

Sanoin, että maatalonväestön on järjestäytävä ja yhteenliittävä tästä lähtien paljoo johdonmukaisemmin kuin tähän saakka. Ei näet riitä se, että he järjestäytyvät esim. yksin osuustoiminnallisesti tai yksin ammatillisesti tai yksin valtiollisesti. Sillä jos he toimivat eripuraisesti ja heikosti muilla aloilla, niin maatalous kumminkin jääpi kärsimään ja maalaisväestö kitumaan.

Hannes Gebhard

Hannes Gebhard (1864–1933) oli sekä osuustoiminnan että maanviljelijöiden järjestäytymisen alullepanija.

Maaseudun Tulevaisuus

20.9.1917

Mihin perustuu separaattorin toiminta?

Jos upotamme nesteeseen kappaleen, niin se Arkimedeksen lain mukaan menettää sen verran painostaan kuin sen kokoinen nestemäärä painaa. Niin pian kuin kappale on keveämpää kuin neste, johon se upotetaan, menettää se siis enemmän painostaan kuin minkä se itse painaa. Kappale saattaa niin ollen vielä kannattaa toisen kappaleen, jonka paino on korkeintaan yhtä suuri kuin sen syrjäyttämän nestemäärän ja oman painonsa erotus. Jos sen päälle asetetaan raskaampi paino, uppoaa se, mutta sitä työntää ylöspäin edellä mainittujen painojen erotuksen suuruinen voima.

Kun sovellamme tämän tosiasian maidon eriraskaisiin ainesosiin, jotka eivät muodosta kemiallista yhdistystä, vaan fysikaalisen sekoituksen, niin on selvää, että maidossa olevia rasvapalloja työntää ylöspäin voima, joka on yhtä suuri kuin pallon kokoisen maitomäärän ja pallon oman painon erotus. Kun tämä voima saa aikaa työskennelläkseen, kohottaa se maidossa olevat rasvapallot maitoastian pinnalle.

Rasvapallon ja sen kokoisen maitomäärän painojen erotus on kuitenkin niin pieni ja siis tuo palloa kohottava voima niin heikko, että tämä luonnon separoiminen käy kovin hitaasti. Ihmisen kekseliäisyys onkin osannut käyttää hyväkseen erästä toista voimaa, nimittäin keskipakovoimaa, joka johtuu kappaleen liikkeen jatkuvaisuudesta. Liikkeen jatkuvaisuudella ymmärretään sitä, että kappale ei voi itse muuttaa liiketilaa ilman ulkoapäin vaikuttavaa syytä – voimaa. Jos kappale on levossa, niin se edelleenkin pysyy levossa, ellei joku voima ulkoapäin pane sitä liikkeelle. Liikkuva kappale taas jatkaa liikettään tasaisella nopeudella suoraviivaisesti niin kauan, kunnes joku voima jollain tavoin muuttaa sen liiketilaa. Mitä raskaampi kappale on, sitä suurempi voima tarvitaan sen liikkeen nopeuden tai suunnan muuttamiseen. – Jos esim. ripustamme langan päähän kiven ja kädellä pyöritämme sitä toisesta päästä, niin kiven pyrkimys joka hetki jatkaa matkaansa siihen suuntaan, mikä sillä siinä silmänräpäyksessä on, ilmenee lankaa ulospäin pingoittavana voimana. Mitä raskaampi

kivi on ja mitä kovemmin pyöritämme, sitä suurempi on tuo voima. Jos lanka katkeaa, jatkaa kivi liikettään siihen suuntaan ja sillä nopeudella, mikä sillä irtaantumishetkellä oli.

Ajatelkaamme, että me sopivalla tavalla järjestetyn koneiston avulla asetamme maitoa sisältävän astian nopeasti pyörimään kiinteän akselin ympäri. Silloin maidon aineosaset, jotka eivät muodosta kemiallista yhdistystä, joudutuaan nopeaan pyörimisliikkeeseen, koettavat kukin erikseen etäännyä pyörimisakselista sitä suuremmalla voimalla mitä raskaampia ne ovat. Raskaimmat aineosaset valtaavat siis astian äärimmäisen reunan ja keveimpien (rasvan) täytyy tyytyä astian keskiosaan. Maito separoituu. Järjestämällä pyörivän astian sellaiseksi, että siihen jatkuvasti tulee lisää maitoa ja johtamalla pois kerman ja kuoritun maidon eri torvia myöten on johdettu separaattorin keksimiseen.

Keskipakovoiman soveltaminen rasvan erottamiseen maidosta merkitsi tärkeätä edistysaskelta maitotalouden kehityksessä. Paitsi sitä, että separoiminen siten voidaan toimittaa nopeasti, joten maito ei ehdi pilaantua, saadaan sillä tavoin rasva myöskin paljon tarkempaan erkanemaan. Jos ”pytymenettely” avulla erotetaan kerma maidosta, – käyttämällä siis painovoimaa separoivana voimana – , eivät maidon pienemmät rasvapallot hankauksen takia jaksa nousta pinnalle, vaan jäävät kuorittuun maitoon. Keskipakovoimaa voidaan taas lisätä tarpeen mukaan lisäämällä pyörimisnopeutta, joten sen avulla saadaan kuoriminen toimitetuksi moninverroin suuremmalla tarkkuudella.

Vastaamme siis otsikossa tehtyyn kysymykseen: separaattorin toiminta perustuu siihen luonnonlakiin, että pyörimisliikkeessä oleva kappale pyrkii joka hetki radallaan jatkuvaisuuden vaikutuksesta jatkamaan liikettään sillä nopeudella ja suoraviivaisesti siihen suuntaan, mikä sillä silloin on. Tämä kappaleen ominaisuus ilmenee pyörimisakselista poispäin vaikuttavana voimana – keskipakovoimana – , joka on sitä suurempi mitä nopeammin kappaletta pyöritetään ja mitä raskaampi kappale on.

Eero Rossi

23.4.1918

Myrskyn jälkeen

Se tuli sittenkin se kaikkein kauhein, mikä kansaa voi kohdata – kansalaissota. Väehäisten voimiensa mukaan taisteli tämä lehti sitä vastaan. Muistutamme esim. kirjoitusta ”Älkää päästäkö yhteiskuntaa miekanterälle!” viime vuoden 24. numerossa. Ja myöhemminkin tarkkasimme jokaista sovinnon ja järjen ääntä, tulipa se miltä taholta tahansa, ja sellaisen kuullessamme koetimme sille antaa lisää kaikuja.

Mutta samalla me asetimme jyrkän vaatimuksen, että anarkiasta ja sekasotkusta on pian päästävä – ehdottomasti. Niinpä lausuttiin 31. numeromme pääkirjoituksessa: ”Nyt te varmaan hymyilette minulle. Siltäkö se näyttää, että yhteiskunnassamme alkaisi vallita kyky ja kunto ja äly? – Murhaajat täällä vallitsevat pistimensä. Verikaarti ja anarkistit!! Katsokaas, nykyhetki ei ole tulevaisuus. Ja ettekö huomaa, miten tuhannet ja taas tuhannet silmät odottavat näkevänsä tähden pysähtyvän joidenkuiden sankarien tai sankarjoukkojen pään päälle, tulevaisuuden tähden, niin kuin silloin jouluyönä - - -. Kaikki rehelliset kansalaiset odottavat ulospääsyä tästä kamalasta ajasta – ylösnousua. Sille epäinhimilliselle poliitikalle, joka johti veritekoihin, kasvaa tuomio ja maan kohtalot lasketaan toisiin käsiin. Se tuomio kasvaa järkähtämättä, sitä ei tarvitse huutaa ja

raivota, se saapuu kuin päivä, sillä ihmiset etsivät etsimällä Sköldiä, joka astuisi luolaan ”.

Loppuun asti toivoimme, että ylösnousu tapahtuisi parlamenttaarista tietä, että päivä saapuisi ilman veristä aamukastetta. Tätä toivoimme hartaasti etenkin sen vuoksi, että tiesimme sodan kärsimysten laskeutuvan lyijynraskaina juuri maalaisväestön hartioille. Heidän rauhan- sa, heidän omaisuutensa, heidän verensä on onnen hinta, jos kerran sodan ankaraa tietä on astuttava. Suomen talonpoika kantaa punaisten ryöstöt ja valkoisten puolustuksen taakan – sen tiesimme. Ja siksi huusimme sovintoa. – Se ei auttanut! Ryöstöt ja murhat kiihtyivät huippuunsa. Sota tuli.

Oli astuttava ankarin tie, mille kohtalo voi kansan johtaa. Mutta se on sittenkin astuttu ja astutaan pian loppuun – ylösnousuun. Näettekö, miten nouseva päivä kultaa vuorenhuippuja! Kekäleitä ja verta on laaksoissa, hiljainen nyyhkytyks soi lehdoissa, kyynel kimaltaa matkaavien silmissä – mutta päivä kultaa vuorenhuippuja. Myrsky alkaa olla ohi.

Nyt uljaaseen työhön, rakentamaan yhteiskuntaa, Suomen tasavaltaa ehyeksi ja lujaksi. Kunniata itsensä uhranneille, kunniata kaatuneille isille, veljille, pojille, naisille – ja sitten eteenpäin!

15.5.1918

Kansalaissodan syitä

On tullut yleiseksi ajatustavaksi se, että jokaisen yhteiskunnallisen mullistuksen ja joukkoliikkeen syinä täytyy olla taloudellinen hätä tai suuret yhteiskunnalliset epäkohdat. Meidän kapinallikkamme ei kuitenkaan voida mielestämme selittää näistä syistä lähteneeksi. Elintarvekurjuus tosin oli suuri, mutta ei kai kukaan tosissaan kuvitellutkaan, että sitä kansalaissodalla voitaisiin lieventää.

Torppariasetuksen säätämisen kahdestoista hetki meni myös käyttämättä ohi, mutta meidän tehdas- ja vallityöläisemme eivät ole ennenkään maanviljelijä- ja maalaisväestöstä

suuriakaan välittäneet, eivätkä ainakaan milloinkaan olisi sen etujen puolesta aseisiin tarttuneet. Kansanvaltuuskunnan torppariasetus oli ennen kaikkea taktillinen temppu, jolla maalaisväestö toivottiin saatavan aletun kapinan puolelle. Kieltää ei kuitenkaan voi, että jos torppariasetus olisi ennen kapinan alkamista saatu eduskuntatietä ratkaistuksi, olisi maalaisväestö joissakuissa osissa maatumme suhtautunut kapinaan toisin kuin se teki. Palkollislakimmehan taas oli käytäntö useimmissa osissa maatumme vanhentuneena sivuuttanut.

Vaalilakiimme ja valtiopäiväjärjestykseen ei kansanvaltuuskuntakaan voinut keksiä mitään tärkeämpiä asiallisia muutoksia. Valtiosääntöömme kapinan johtajat tahtoivat tehdä useitakin muutoksia, mutta niiden asiallinen merkitys selviää vasta sitten, kun olemme esittäneet miksi he kapinaan ryhtyivät. Voimme siis sanoa, että kapinan syinä eivät erikoisen suurta osaa näyttele taloudellinen hätä eikä yhteiskunnalliset epäkohdat, jotka sillä hetkellä olisivat mieliä erikoisesti katkeroittaneet.

Kapinan syyt ovat ennen kaikkea ideologisia (aatteellisia). Se oli tyypillinen ilmaus vallankumouksellisesta sosialismista, jota Venäjällä sanotaan bolshevismiksi, länsimailla syndikalismiksi ja jonka ydinajatus on se, että työväestön on ensin kumouksen avulla hankittava itselleen kaikki tosiasiallinen valta ja vasta sitten pistinten avulla järjestettävä yhteiskunnalliset ja taloudelliset olot omien etujensa mukaisiksi. Se on perustuksiaan myöten erilaista kuin reformatoorinen sosialismi, joka pyrkii rauhallisen eduskuntatyön avulla parantamaan taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti työväestön asemaa ja tasajatkuisen kehityksen avulla luomaan yhteiskunnan ja talouselämän mahdollisimman oikeudenmukaisiksi.

Kumouksellinen sosialismi antaa palttua tasajatkuisuudelle. "Kaikki saavutetaan, kun vaan ensin on saatu toimeen työväen diktatuuri." Siinä sen paroli. Jos sitten uskallamme kysyä, mitä tuo "kaikki" sitten on, vastataan meille: "Koko yhteiskunta on perustuksiaan myöten muutettava. Oikeuslaitos uusittava, kaikki mahdollinen kansallistutettava j.n.e." Mutta mitä lähemmäksi tätä ajatuskantaa tunkeutuu, sitä suurempi tyhjyys ja harkinnan puute tulvahtaa vastaamme. Se näkyi Työmiehestä ja Tiedonantajasta. Paljon suuria sanoja ja vuodatuksia, tuskin nimeksikään käytännöllisiä ja mahdollisia suunnitelmia, ellei ota lukuun tuota kaikkialla läpikäyvä virttä: "kaikki on perustuksiaan myöten muutettava". Juuri se, ettei koskaan ole oikeastaan harkittukaan pitemmälle kuin diktatuuriin, juuri siinä on tämän suunnan ääretön heikkous, ja se määrää ennakolta tämän suunnan, vaikka voittajanakin, päätymään sekasortoon ja kaaokseen. Ja toiselta puolen perustuu kumouksellinen sosialismi siihen pöyristyttävän väärään yhdenmukaisuuspäätelmään, että koska hallituksia voidaan asevoimin kaataa, niin myös voidaan pistimillä muuttaa taloudellinen elämä milloin tahansa miksi tahansa.

Lyhyesti sanottuna on kapinan päämääränä ollut: kaikki valta työväelle ja tuon vallan nojalla ja aina siihen perustuen on työväelle hankittava mahdollisimman suuret taloudelliset ja yhteiskunnalliset edut. Ja tämän kumouksellisen sosialismin leviäminen meille on kapinan tärkein syy.

Mihin tuo leviäminen perustuu? Ensiksikin siihen, että tuo suunta oli Venäjällä päässyt valalle ja harjoitti kiihoitustyötään täälläkin. Mutta meillä oli myös maaperää sen leviämiseksi. Meillä oli suuret, raaistuneet vallityöläislaumat. Meillä on, varsinkin työläisten piirissä, yhteiskunnallinen ja taloudellinen sivistys ja harkintakyky äärimäisen pieni. Nämä joukot oli järjestetty lujaksi puolueeksi, jota hallitsivat omat yksinvaltiat johtajansa, joihin sokeasti luotettiin. Joukkoihin oli juurtunut luottamus omaan voimaansa ja kyynsä ja uskonnollinen usko sosialistisen yhteiskunnan mahdollisuuteen. Sen toteutuminen oli tosin lykkääntynyt meillä, mutta Venäjällä se oli jo toteutumassa. Ja se vain lisäsi jännitystä ja virettä. Tarvittiin vain syyttävä kipuna.

Ja se tuli: järjestysvaltakysymys. Marraskuun "suurlakon" aikana oli tehty rikoksia. Sosialistijohtajat eivät kenties oikein uskaltaneet niitä tuomita, mutta eivät kai oikein tahtoneetkaan, koska he siten olisivat menettäneet suuren osan kiivainta joukkoaan. Samalla saivat he järjestysvaltakysymyksestä aiheen selittää, että suojeluskunnat olivat tarkoitettut hallituksen tueksi työväkeä ja sen vaatimuksia vastaan.

Silloin se räjähti. Hetki oli otollinen. Venäjältä voitiin odottaa kaikkea mahdollista apua sekä aseita että miehiä ja suojeluskunnat olivat heikkoja. Mutta se mikä näin näytti edulliselta, olikin itse asiassa heidän asialleen suuri tappio. Venäläistä sotaväkeä kohtaan oli koko maassa noussut suurin viha ja inho ja se kohdistui nyt myöskin heihin yhtyjiin. Samoin olivat suurlakorikokset järkyttäneet kansalaisten mieliä, ja niiden salailijat ja peittelijät joutuivat kansan silmissä kanssarikollisiksi. Ja tämä nostatti kansan aseisiin vallankaappaja vastaan.

Samalla oli kapina isku "demokratian selkään", jos bolshevikien sana sallitaan. Ei ainoastaan siten, että eduskunnan vähemmistö nousi tilapäisesti aseisiin eduskunnan enemmistöä vastaan, vaan myöskin siten, että tämä asiointi tahdottiin tehdä pysyväiseksi. Kapinan päämääränään oli: työväen on saatava ja säilytettävä kaikki valta. Kansanvallan kimppeun ei

tosin uskallettu avoimesti hyökätä – säilytettiin hän vaalilaki ennallaan – mutta kun venäläisille, erittäinkin työväelle, tahdottiin myöntää Suomen kansalaisoikeudet mahdollisimman helpolla, olisi tämänkin vaalilain nojalla kapinallisille taattu aina enemmistö eduskunnassa. Samalla laadittiin valtiosääntö sellaiseksi, että valtiokoneisto ylhäältä alas asti olisi ollut automaattisesti suurimman puolueen käsissä.

Mutta kansalaisoikeuksien myöntäminen venäläisille näytti selvemmin kuin mitkään kapinallisten entiset teot, että itsenäisyytemme heidän voittaessaan olisi ollut vain turhaa puuhetta. Ja nämä neljä syytä: rikosten suvaitseminen, venäläisiin yhtyminen, demokratian syrjäyttäminen ja itsenäisyytemme myöntäminen olivat kyllin voimakkaat nostattamaan kansan ja kukistamaan kapinan.

I. S.

7.12.1918

Yhteiskunnan kaupunkilaistuminen, maalaiskulttuurin mahdollisuudet

Yhteiskunnan kaupunkilaistuminen ei suinkaan ole mikään luonnollisen kulttuurikehityksen tuote, vaan pikemminkin kehitykseen vaikuttaneen keinotekoisien teollisuuden tuote. Tätä väittääkseen ei tarvitse aivan monia todistuksia esittää. Riittänee viittominen vain eräisiin tärkeämpiin.

Allekirjoittaneen vakuutuksen mukaan tapahtuu ihmis-yhteiskunnassakin kehitys jatkuvasti ja säännöllisesti korkeampia päämääriä kohti, jos se saa tapahtua ihmisen korkeamman älyllisyyden johdon alla. Mutta milloin näin ei saa tapahtua, se johtuu siitä, että ihminen valikoidessaan hyvän ja pahan välillä, erehtyy. Yhteiskunnallisen erehdyksen voimakkain tekijä on ihmisten oma etu. Kun se saa johtavan aseman, alkaa säännöllisesti jatkuva synninteko: kehityksen rakentaminen sellaisille periaatteille, että melkein jokainen uusi ote, joka tarkoittaa eheältä näyttävän kokonaisuuden aikaansaamista tässä mielessä, on uusi erehdys.

Se on luonnonlakien vastaisen ihmistoiminnan kirous, jonka vaikutus ei lakkaa koskaan, ennen kuin yhteiskuntaihminen lukemattomien kokemusten viisastuttamana vähin erin löytää valikoidessaan luonnon viittoman oikean kehityksen tien. Suurkaupunki ihmisasutuksen keskuksena on kapitalistis-materialistisen kehityksen luonnollinen tuote. Se on muodostunut samalla loistavimman ylellisyyden ja äärimmäisen kurjuuden keskinäiseksi siitospaikaksi. Ne yhdessä saavat aikaan synnin hedelmän: ennen kuulumattoman yhteiskunnallisen ristiriidan.

Suurkaupunki on ehdoton kuluttaja. Mutta sellaista ei luonnollinen kehitys voi sovittaa laikeihinsa. Sillä sellainen ahmatti, kykenemätön auttamaan itseään, tarvitsee suunnattoman laajan maaseudun elättäjäkseen. Mutta samalla se tekee maaseudun orjakseen. Kun maaseutu luovuttaa suurkaupungille elintarpeet, valmistaa se siten kaupunkien rikkaille helpon tilaisuuden elää huokealla, mutta tuhata suuren osan ajastaan tavalla, joka heitä henkisesti ja siveellisesti alentaa. Suurkaupunkien köyhälistö, joka kirjaimellisesti elää niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydiltä putoilevat, kasvaa rikkaiden kustajaksi. Kilpailussa köyhäin ja rikkaiden välillä näkee säännöllisenä kehityksen tuloksena rikkaiden asteettaista tylsymistä, köyhälistön henkisen terävyyden hioutumista. Se, mitä rikkaat luokat pitävät kulttuurin korkeimpina voitoina, kehityksen saavutuksina, sivistyksenä, on kylläkin sellaista. Mutta vain teknilliseltä kannalta katsoen, ulkonaisesti. Sisältö on mätä. Se ei enää luo uusia sivistysarvoja, ei tavoittele uusia kulttuuripäämääriä, vaan tyytyy nautintoon, jonka laatu on sivistysarvona useimmiten joko sangen kyseenalainen, tahti siveelliseltä kannalta katsoen suorastaan rikollinen. Köyhälistöllä on kateus, kosto ja oman nousemisen tarve luovina voimina, jotka kannustavat heitä ponnistuksiin silloin kuin rikkaat lepäävät laakereillaan.

Ei millään lainsäädännöllä, ei millään uudistuskeinoilla voi suurkaupunkia vapauttaa tämän luokkataistelun uhkaavasta tuhosta. Yhtä varmasti kuin elosteleva tyhjääntoimittaja valmistaa

Santeri Alkio (1862 – 1930) ja pellonmuokkaajat kotitilalla Laihialla.

Keskustan ja maaseudun arkisto

itselleen perikatoa, huolimatta puoskaroivan lääkärin avuista, yhtä varmasti valmistaa suurkaupunkien yhteiskunnallisten ristiriitain ja niiden aiheuttaman ihmispilaantumisen kehitys tämän kulttuurimuodon armotonta tuhoa. Eurooppalainen suursota, sitä seuranneet ja vielä seuraavat vallankumoukset ovat tämän tuhon ensi oireita.

Ihminen, joka irtautuu välittömästä yhteydestä luonnon kanssa, tulee tavallaan henkisesti sukupuolettomaksi. Siitä syystä kaikki vaistonsa säilyttäneet suurkaupunkien ihmiset aina kaipaavat maalle. Se ei ole ainoastaan tottumus, vaan luonnon vetovoima, jonka vain pitkällisen kidutuksen kautta voi saada joten kuten sammumaan.

Tämä viittaa siihen, että ihmiskunnan kehitystarve vie elämän takaisin maaseudulle. Kehitystarve pitää myöskin varmasti huolen siitä, että elämän leveneminen ja sijoittuminen ympäri maaseutua, siellä kulttuuriviljelyksen aikaan saaminen aivan uusissa, ennen tuntemattomissa, jopa aavistamattomissa muodoissa, käy loistavasti mahdolliseksi. Tulevaisuus lahjoittaa

teollisuustyön tekijälle, henkisen työn tekijälle, liikemiehelle ja virkamiehelle lapion käteen ja sen ohessa avaa hänelle tieteen ja ahkeruuden apuneuvoin luonnon salatut aarteet. Kaupunki-ihminen, joka oli niin henkisesti surkastunut, että hän ei voinut itse hankkia itselleen mitään huvia, vaan kaikki piti ostaa, hän, tämä materialismin sieluton orja, tulee löytämään taas elämänilon lähteet. Hän katselee silloin kauhistuksella näitä nykyajan kivisiä labyrinttejä, joissa 19:nneen vuosisadan materialismin kehitys näkyi kukassaan.

Tämän kirjoituksen tila ei salli ruveta laajemmin kuvailemaan maaseudun kehitys- ja kulttuurimahdollisuuksia. Riittääköön sanottuna: Yhtä vähän, kuin kehitys panee mitään rajoja luonnon edellytyksille luoda uusia muotoja, tahi ihmisälylle ja mielikuvitukselle mitään esteitä sepittää ja kehittää uusia ajatuksia, yhtä vähän tulee tällaista rajaa olemaan yhteiskunnallisten olojen ja muotojen kehityksellä. Maaseutu on kaupungin äiti. Sillä on satumaiset uuden luomisen mahdollisuudet.

Santeri Alkio

1920 – 1929

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Maatalouslehti joka maaseudun elämä ja maatalousviestien kehittäjä väline.

N:o 35. 23 pöytä. 1921.

KUUTTUUN
Kans. Säästöyh. 1921
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21

LAUSUNNOT
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21

LAUSUNNOT
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21

TOIMITUS
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21
Kokous 10.10.21

Maatalouslehti Maaseudun Tulevaisuus

Lakiasiantomisto

Maaseudun lakiasiantomisto
Maaseudun lakiasiantomisto
Maaseudun lakiasiantomisto

"Kullervo" TRAKTORIT

"Kullervo" PUUMAKONEET ja LOKOMOBILIT

O.Y. Turun Reaktoritehdas ja Vuorokorja A.B. TURKU.

SIITOSPORSAITA

Koivuhalkoja
Hävuhalkoja,
Sekahalkoja
Puu-tavaroita
Osmo
Syrjä
AGRARIA

Karjanomistajat.

KELAJI...
KELAJI...
KELAJI...

O. Y. Harjavallan Puimakonetehdas

Harjavalta...
Harjavalta...
Harjavalta...

Maanviljelyskoneetehdas O.Y.

Maanviljelyskoneetehdas...
Maanviljelyskoneetehdas...
Maanviljelyskoneetehdas...

Karjanomistajat.

KELAJI...
KELAJI...
KELAJI...

O. Y. Harjavallan Puimakonetehdas

Harjavalta...
Harjavalta...
Harjavalta...

Maanviljelyskoneetehdas O.Y.

Maanviljelyskoneetehdas...
Maanviljelyskoneetehdas...
Maanviljelyskoneetehdas...

Karjanomistajat.

KELAJI...
KELAJI...
KELAJI...

O. Y. Harjavallan Puimakonetehdas

Harjavalta...
Harjavalta...
Harjavalta...

Maanviljelyskoneetehdas O.Y.

Maanviljelyskoneetehdas...
Maanviljelyskoneetehdas...
Maanviljelyskoneetehdas...

23.10.1920

Brysselin konferenssi ja Suomen voikauppa

Brysselin kansainvälinen finanssikonferenssi, jossa kaikkien Euroopan valtioiden edustajat ensi kertaa yhtyivät ja vakavien neuvottelujen jälkeen yleensä tulivat yksimielisiin päätöksiin, on julistanut, että eri maitten alhaista rahanarvoa ja korkeita hintoja, eri maitten rahanpuutetta j.n.e. ei voida auttaa ulkoapäin. Kokous neuvoo useimmissa kysymyksissä uudelleen ja aina uudelleen yhteen ja samaan apukeinoon: toiselta puolen ahkeruuteen ja siitä johtuvaan suurempaan tuotantoon, ja toiselta puolen suurempaan säästäväisyyteen ja siitä johtuvaan pienempään tuontiin ja suurempaan vientiin. Tämän ohella painostettiin myös sodanaikaisten rajoitusten poistamista, varsinkin vientikaupan edistämiseksi; kuitenkin pidettiin ylellisyystavaroitten tuonnin estämistä niissä maissa, joissa rahanarvo on alhainen, vielä edelleen hyödyllisenä. Se kansa, joka ei näitä apukeinoja: suurempaa tuotantoa, suurempaa säästäväisyyttä ja pienempää tuontia ja suurempaa vientiä käyttäen, kykene itse itseään auttamaan, se sortuu varmasti yhä suurempaan köyhytyteen.

Tässä on Brysselin kansainvälisen kokouksen ankara opetus.

Tämän johdosta tulii ajatelleeksi, kuinka me olemme hoitaneet nykyisen voi-asiamme joka suhteessa ihan päinvastaisesti kuin mitä Brysselin kokous opettaa. Voi on ollut maamme harvoja tärkeämpiä vientitavaroita. Mutta viime vuosina on kansamme oppinut tuhlaamaan voita niin suuressa määrässä, että sen vienti, jos se olisi vapaakin, ei tekisi muuta kuin mitättömän pienen osan siitä, mitä se oli ennen sotaa. Tätä on vielä valtiovalta kykynsä mukaan edistänyt vientikiellolla, toimenpide, joka varmaankin, jos se olisi tullut tunnetuksi Brysselin kongressissa, olisi herättänyt mitä suurinta huomiota ja melkoista epäilystä kansamme kykyyn kohota taloudellisesta ahdinkotilastaan.

Vientikiellosta ja sen vaikutuksesta syntyneistä voihinnoista on ollut seurauksena, että vointuotantomme joko vähenee tai ei ainakaan kasva. Olen itse kuullut monen suurkarjanomistajan sanovan, että kun väkirehukakkujen hinta on noussut 22 pennistä ennen sotaa 3 markkaan 40 penniin, heidän ei kannata nykyhinnoilla os-

taa kakkuja eikä myöskään syöttää kuroja, vaan täytyy heidän jättää karjansa nälkäruokinnalle ja siitä johtuvalle, tuntuvasti vähemmälle lypsylle.

Eikö tämä tällainen taloudenhoito, ajatella Brysselin kokouksen antamia ankaran järjeviä opetuksia, näytä uskomattoman järjetömältä, jopa suorastaan kevytmieliseltä, epäisänmaalliselta? Sillä meidän nuorelle valtiollemme merkitsee taloudellinen järjettömyys ja kevytmielisyys ei ainoastaan, kuten muuallakin, kasvavaa köyhtymistä; se voipi meillä lisäksi panna itsenäisyytemme vaaraan.

Jos voinvienti tehdään vapaaksi kuten tästä seuraisi, niin – väitetään tietysti tätä vastaan – nousisi meillä voinhinta yhtä korkealle kuin muuallakin, eli 45 – 50 markkaan, ja eivätkö silloin varattomat joko joutuisi kärsimään tärkeän ravintoaineen rasvan puutetta, tai olisi pakotetut supistamaan muita menojaan voidakseen maksaa voista tuollaisia hintoja?

Ei suinkaan! Sillä meillä, kuten alussa sanoin, harjoitetaan voin tuhlaamista, ylenpalttista voin käyttöä. Miksei meillä voida suostua käyttämään kasvisvoita tai margariinia voin asemasta, kuten muuallakin tehdään? Se maksaa tätä nykyä ainoastaan 18 – 20 markkaa kilolta ja sisältää rasvaa enemmän kuin nykyaikainen voi.

Meillä tuhlataan ja käytetään liiaksi voita. Voiko näissä oloissa valtiovalta ja sanomalehdistö yhä edistää, jopa kiihoittaa tätä tuhlaavaisuutta? Pitää muistaa, että sanomalehdet ovat tässä suuresti syyllisiä. Meillä ei ainoastaan sosialistiset lehdet, vaan myöskin useimmat porvarilliset, aina eräitä maalaisliittolaisia lehtiä myöten, nostavat kauhean huudon, jopa suorastaan kansanyllytyksen Valiota vastaan, kun tämä juuri tuotannon vähenemisen ehkäisemiseksi syyskesällä kohotti voinhinnan 34:ään markkaan, mikä nyt jo on aivan liian alhainen.

Tämän sanomalehtiylytyksen vaikutusta niin hyvin ostajiin kuin valtiovaltaan ja maanviljelijöihin itseensä ei se kamariteoretikko ottanut huomioon, joka minulle äsken huudahti: miksikä kaiken nimessä maanviljelijät eivät nosta maidon ja voin hintoja niin korkealle, että heidän kannattaa jatkaa ja lisätä tuotantoa? Olen nähnyt, että esim. Tanskassa voinhinta tätä nykyä on niin korkealla,

että se Suomen rahassa tekee nykyisen kurssin mukaan yli 45 markkaa.

Kuten sanottu: voidaanko meillä yhä kasvattaa ja yllyttää tuhlavuuteen, tuotannon vähentämiseen ja viennin lopettamiseen samalla kun valitetaan rahanarvomme juuri siitä johdettava huononemista ja siitä taas seuraavaa ulkomaisen tavaran ja sitä tietä yleisen hintatason kohoamista, tukalaa, kallista aikaa, kun toiselta puolen maailman talousmiehet kansainvälisessä kokouksessa tulevat siihen yksimieliseen päätökseen, että Europan kansojen taloudellinen pelastus riippuu yksinomaan siitä, että ihmiset

oppivat säästämään, tuotantoa kohottamaan ja vieniä lisäämään?

Eikö jo ole aika päästää voivienti vapaaksi? Eivätkö kaikkien puolueitten sanomalehdet nyt jo käsitä isänmaalliseksi velvollisuudekseen antaa täyttää kannatusta sellaiselle politiikalle ja eikö jokainen järkevästi ajatteleva kansalainen jo pidä velvollisuutenaan kohdaltaan tehdä, minkä voi voinkulutuksen supistamiseksi ja Suomen vointuotannon lisäämiseksi?

Eikö tällä kansalla ole siksi paljon siveellistä kuntoa, että me tässä pystymme kohoamaan muitten sivistyskansojen tasalle?

Hannes Gebhard

14.5.1921

Maanviljelysparaadeja Neuvosto-Venäjällä

Neuvosto-Venäjän lehdet kertovat Vapun vietosta Wladikaukasiassa m.m. seuraavaa: "Puna-armeijan suorittettua paraadimarssin, ilmestyi juhlakentälle 'maanviljelysjalkaväki', aseinaan viikatteet, haravat, sirpit ja hangot, vallankumouksellisia lauluja laulaen. Sitä seurasi 'maanviljelystyki': auroja, äkeitä ja maatalouskoneita härkien vetäminä. Kulkuun loppupäässä kulki 'maanviljelysratsuväki': vuoristosotilaksi puettu talonpoikaisjoukko."

Tuota uutista lukiessa tulee mieleen se alennustila, mihin kaikkalainen tuotannollinen toiminta ja myöskin maataloustuotanto on painunut Venäjällä sen jälkeen kuin maa joutui vallankumouksen ryöppyihin ja siellä ryhdyttiin käytännössä toteuttamaan sosialistis-kommunistisia teorioita kaiken omaisuuden yhteiskunnallistuttamisesta. Siellä on osoittautunut sangen elävästi todeksi se, että noiden oppien soveltamisen kautta ei suinkaan päästä mihinkään kuviteltuun "ihanneyhteiskuntaan", vaan päinvastoin, että ne tuovat mukanaan koko kansalle kurjuutta ja kärsimyksiä, toinen toistaan suurempia.

Maaomaisuuden yhteiskunnallistuttamispyrkimys on Venäjällä johtanut siihen, että talonpojat eivät ole halukkaita viljelemään maata koko yhteiskunnan hyväksi, elleivät he myöskin saa itse olla viljelijänsä herrana. Itse ukko Leninin on täytynyt hyvässä järjestyksessä peräytyä jyr-

kimmistä määräyksistään tässä suhteessa saadakseen talonpojat halukkaimmiksi lisäämään suuresti vähentyneitä viljelyksiään. Mutta sikäläisillä talonpojilla näyttää sittenkin olevan vissit käsityksensä neuvostokomennon turmiollisuudesta maataloudessa ja siksi on bolshevikijohtajien nyt tarvinnut turvautua agitatorisluontoihin tempuihin, kuten alussa mainittu "maanviljelysparaadia" koskeva uutinen kertoo.

Mitähän te, Suomen talonpojat, mahtanette ajatella moisista paraadeista? Sellaisethan olisivat kenties olleet mahdollisia Suomessakin, jos bolshevistinen hapatus olisi täällä päässyt vallalle, kuten jo oli vähältä käydäkin. Olisitte ehkä juuri äskettäin, Vapun edellä ja kesken kaikkien kevätkiireiden, saaneet joltakin "maanviljelyskomissaarilta" käskyn: Mies talosta ja kaksi paraasta lähimpään kaupunkiin ottamaan osaa vappuparaadiin. Viikatteet, haravat, sirpit, hangot, aurat, äkeet, traktorit ja muut vempheet mukaan ja mars matkaan! On näytettävä koko maailmalle, kuinka Neuvosto-Venäjän talonpojat tekevät vapaaehtoista työtä kaikkien yhteiseksi hyväksi. Ken ei tottele, saa vastata vallankumousoikeudessa, (s.o. tuomitaan "vastavallankumouksellisuudesta", pannaan mökkinsä seinälle ja ...).

Luulenpa, että me olemme kaikki yksimielisiä siitä, että olemme onnellisia, kun olemme bolshevikien "ihanneyhteiskunnasta" säästyneet.

Toukka

16.3.1921

Kalamiehiä Petsamoon Siperiassa ei ole viljaa!

Näinä päivinä ovat Haukiputaan Kellon kylästä talollisen pojat Janne Jukuri, Frans Sinola, Heikki Raappana ja Janne Raappana lähteneet Petsamoon "kalalykköään" Jäämerelle koittamaan. Matkan tekevät he Rovaniemeltä hevos- ja porokyydillä päämääränä Boris Gleb. Nuorukaisilla, jotka ovat varustautuneet kaikilla niin meri- kuin jokikalastukseen sekä hylkeenpyyntiin tarvittavilla välineillä, on aikomus, jos olosuhteet näyttävät edullisilta, jäädä sinne vakituisesti asumaan.

4.2.1922

Maaseutu ja elävät kuvat

Elävien kuvien käyttäminen maataloudellisessa valistustyössä ja sopivan hovin ja vaihtelun tuojana maalaiselämään on useissa maissa viime aikoina tuottanut hyviä tuloksia ja sen johdosta ovat tähän asiaan sekä hallitukset että maataloudelliset järjestöt ruvenneet kiinnittämään entistä enemmän huomiota. Niinpä jo vuosi takaperin tiesivät Amerikan maatalouslehdet kertoa, että maatalousministeriön toimesta tässä maassa oli hankittu ja pantu kiertämään maaseudulle useita satoja filmejä. Näissä filmeissä esitettiin maatalouden eri puolia: karjan kasvatusta, maidon käsittelyä, viljanviljelystä, puutarhan- ja metsänhoitoa, tuohyönteisten elämää sekä talousrakennusten rakentamista. Eräässä filmissä esitettiin m.m. uudenaikainen kanala ja kananhoito aivan tieteellisellä tarkkuudella. Toisessa filmissä tuli näkyviin lampaanhoito ja villanjalostus aina lammaslauman laiturille kuljettamisesta ja keritsemisestä siihen saakka kuin villat tulivat kehrättyinä ja kankaina tehtaasta kauppaan.

Tällaisia filmejä on siellä maatalousministeriöstä lainattu kouluille ja maataloudellisille järjestöille ja mainitaan, että niitä on vuosittain ollut katsomassa noin miljoona henkeä, niiden joukossa varsin runsaasti maataloustyöväkeä.

Ranskassa perustettiin v. 1917 järjestö nimeltä "Maaseudun Elävät kuvat", jonka pää-

eti Suomeen saavuttuaan otti neuvostohallituksen edustaja Behrsin, kuten tiedetään, vastaan sanomalehtien edustajat ja kertoi m.m., että Siperiassa on suuria viljavarastoja, joita myydään helppoon hintaan, jos tältä lähetetään junia viljaa noutamaan. Tämän johdosta on muuan Siperiassa pitemmän aikaa oleskellut kansalaisemme kertonut, että Siperiassa ei ole viljaa varastossa ensinkään ja että taloudellinen tilanne siellä on niin kurja, ettei Siperia pitkiin aikoihin kykene tuottamaan maailman markkinoille viljaa enempää kuin muitakaan tavaroita.

asiallisena tehtävänä oli raskaina sotavuosina pysyttää maalaisväestössä rohkeutta ja työintoa yllä ja tuoda yksitoikkoiseen elämään jotakin vaihtelua. Sodan päätyttyä on mainittu järjestö, hyvin läheisessä yhteistoiminnassa maataloudellisten järjestöjen kanssa, jatkanut toimintaansa, joka nykyään on tyyten sovitettu rauhanaikaisten olojen mukaiseksi.

Saksassa perustivat v. 1920 useat maataloudelliset järjestöt "Keskusvaliokunnan maaseudun eläviä kuvia varten", joka antaa neuvoja kaikissa eläviä kuvia koskevissa kysymyksissä, järjestää esitelmiä ja elävien kuvien näytäntöjä sekä tekee kaikin tavoin propagandaa asiasta. Niinpä järjesti mainittu keskusvaliokunta maatalousministeriön avustuksella viime maaliskuussa erikoisen "elävien kuvien viikon", jolloin järjestelmällisesti opetettiin kursseille saapuneita henkilöitä elävien kuvien koneita hoitamaan ja näytettiin maalaisoloihin sopivia filmisarjoja, kuten "Saksan karjarodut", "Kasvijalostus", "Sianhoito".

Tämän keskusvaliokunnan ohella, joka on aatteellinen järjestö, on Saksassa erikoinen osakeyhtiö, "Landlichtspielbetriebe". Sen tehtävänä on hankkia maalaisoloihin sopivia filmisarjoja, myydä elävien kuvien koneita ja kaikkia tarveaineita tällä alalla.

Myöskin maatalousministeriön toimesta on Saksassa hankittu useita maataloutta esittäviä